
Klimat- och
näringslivsdepartementet

Yttrande över betänkandet **Spänning i tillvaron: hur säkrar vi vår framtida elförsörjning?**

Sammanfattning

Region Norrbotten välkomnar betänkandet SOU 2025:47 – Spänning i tillvaron och delar utredningens grundläggande bedömning att en trygg, robust och hållbar elförsörjning är avgörande för Sveriges framtida konkurrenskraft, klimatomställning och regionala utveckling. Vi vill särskilt betona vikten av att elförsörjningen säkras i hela landet – inklusive norra Sverige där stora industriella investeringar nu sker i snabb takt.

Region Norrbottens synpunkter

Behovet av en nationell vision för näringsliv och klimatomställning

Region Norrbotten vill understryka vikten av att Sverige formulerar en brett förankrad närings- och klimatpolitisk vision som tydligt pekar ut riktningen för den samhällsomställning vi står inför. En sådan vision är avgörande för att skapa förutsättningar för konkreta och långsiktiga beslut inom områden som investeringsvillkor och riskdelning.

Vi bedömer att utredningens möjligheter att presentera konkreta förslag har försvårats av att det saknas en tydlig målbild för vilken samhällsutveckling förslagen ska stödja. Utan en övergripande vision blir det oklart vad elsystemet ska leverera i termer av volym, geografisk placering och tidsmässig dimensionering. Detta försvårar styrning och planering, och därmed även utformningen av konkreta åtgärder.

Utredningen lyfter behovet av flexibilitet i elsystemet. Region Norrbotten ser att detta kräver investeringar i både teknik och styrning, särskilt för att möta industrins behov av stabil och tillgänglig el i norra Sverige.

Avsaknaden av en tydlig vision ökar osäkerheten och riskerna, vilket i sin tur dämpar investeringsviljan inom både industrin och energibranschen. Region Norrbotten efterfrågar därför att regeringen tar initiativ till att utveckla en närings- och klimatpolitisk vision som kan bidra till att påskynda omställningen och samtidigt minska riskerna i den strukturomvandling som nu inleds.

Regionala förutsättningar och behov

Norrbotten står inför en historisk industriell omställning med omfattande investeringar i fossilfri industri, elektrifiering av transporter och klimatsmarta

samhällslösningar. Detta innebär ett kraftigt ökat elbehov – både i effekt och energi – som kräver snabb utbyggnad av elproduktion, elnät och lagringskapacitet.

Vi ser positivt på att utredningen lyfter behovet av regionalt differentierade lösningar, men anser att förslagen behöver konkretiseras ytterligare för att möta de specifika utmaningar som finns i norra Sverige.

Regionalt ansvar och samordning

För att stärka lokal acceptans föreslår vi att ekonomiska incitament kopplas till utredningens mål om samhällsekonomisk effektivitet.

Utredningen betonar behovet av snabbare tillståndsprocesser. Region Norrbottens förslag om en 'grön snabbfil' ligger i linje med detta och kan bidra till ökad förutsägbarhet för investerare.

Vi föreslår att den nationella planeringen kompletteras med ett regionalt samordningsansvar. Regioner och länsstyrelser bör ges mandat att samordna elbehov, nätutbyggnad och tillståndsprocesser utifrån lokala och regionala förutsättningar. Detta skulle möjliggöra en mer effektiv och behovsanpassad utveckling av elsystemet, samtidigt som det stärker den demokratiska förankringen.

Elproduktion och energimix

Utredningen föreslår ett planeringsmål om minst 300 TWh el år 2045 samt ett leveranssäkerhetsmål som innebär att elen ska levereras där och när den behövs. Region Norrbotten instämmer i behovet av att dessa mål konkretiseras i styrningen av elsystemet.

Utredningens teknikneutrala hållning är viktig för att möjliggöra en diversifierad energimix. Region Norrbotten stödjer utredningens teknikneutrala hållning till elproduktion. För Norrbottens del är fortsatt utbyggnad av vindkraft och solkraft centrala delar, men även möjligheten till småskalig kärnkraft bör utredas vidare i ett regionalt perspektiv.

Tillståndsprocesser och lokal acceptans

Vi föreslår att regeringen utreder möjligheten till en särskild "grön snabbfil" för projekt som bidrar till klimatomställning och regional utveckling. Detta skulle kunna korta ledtiderna och öka förutsägbarheten i tillståndsprocesserna, samtidigt som lokal acceptans stärks genom tydliga incitament och kompensationsmodeller.

Ekonomiska incitament och kompensation

För att stärka lokal och regional acceptans för ny elproduktion och nätutbyggnad krävs ekonomiska incitament. Vi föreslår att en större andel av intäkterna från elproduktion och nätagifter återförs till de regioner där investeringarna sker.

Avslutande synpunkter

Region Norrbotten ser fram emot fortsatt dialog med regeringen och relevanta myndigheter för att säkerställa att elförsörjningen i norra Sverige möjliggör den gröna industriella revolutionen. Vi ställer oss i huvudsak positiva till betänkandets inriktning men efterlyser en tydligare regional förankring och konkretisering av flera av förslagen.

